

Tutkimus suomalaisista bibliografioista

HENRIK GRÖNROOS *Suomen bibliografisen kirjallisuuden opas*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki 1965. 219 s. — Tietolipas 42.

Vuosikausia odotettu Suomen bibliografioiden luettelo on äskettäin ilmestynyt. Sellainen teos on kauan ollut tekeillä: maist. Henrik Grönroos, tunnettu kirjastomies ja tunnollinen bibliografi, on julkaissut kyllä monisteina useita esitöitään, mutta vasta nyt saattanut julkisuuteen vuosikausia kestäneiden tutkimustensa tulokset. Grönroosin työ on tosiaan suuressa määrin tutkimuksen luonteinen: vuodesta toiseen hän on suorittanut keruutyötä, täydentänyt jatkuvasti bibliografioiden perusrunkoa ja

pyrkinyt harkitusti punnitsemaan eri versioista poimimiaan tietoja, vertaillut niitä keskenään ja lopulta käyttänyt rakennelmaan mielestään kestävimät ja tähdellisimmät ainekset. Mutta aina on ilmaantunut uusia lisiä, mikä on aiheuttanut täydellisyyteen pyrkivälle toimittajalle uusia pulmia.

Muistettava on myös, että Grönroos on pannut kokencena opettajana ammat- tiinsa valmistuvia nuoria käyttämään bibliografisia oppaita sekä on voinut pätevästi neuvoa ja osoittaa parhaita

lähteitä tutkimustyötä harjoittaville sekä muille apua tarvitseville kirjaston asiakkaille.

Grönroosin teoksesta käy selville, että ensimmäinen Suomessa painettu bibliografinen työ on K. N. Keckmanin toimittama luettelo suomalaisista painotuotteista 1820. Monumentaalinen F. V. Pippingin luettelo 1857 on sen jälkeen ollut tukevana pohjana maamme bibliografiselle työlle, jota on tehty usein pelkäästään pyyteettömästä asianharrastuksesta. Jälkimmäisellä oli isänmaallinen tarkoitus: osoittaa tieteellisen tarkasti suomenkielisen kirjallisuuden laajuus aina Agricolan päivästä lähtien. Vasta tällä vuosisadalla on etupäässä kirjastoväki julkaissut töitään vahvistaakseen ammatillisia ansioitaan. Viime aikoina ovat maksulliset tilaustyöt tulleet entistä tavallisemmiksi, ja niitä on väliin tehty suunnitelman mukaisesti, jopa ryhmätyönäkin. Myös olen ollut huomaavini, että eräät ututterat asianharrastajat ovat omistautuneet tärkeään bibliografiseen työhön, joka on vaatinut ammattitaidon ohella runsaasti aikaa ja sitkeää harrastusta. Valitettavasti eivät aina tieteen harjoittajtkaan ole pitäneet tätä työtä sanottavasti arvossa, saati suuri yleisö.

Kirjastotieteemme vaiheisiin Grönroosin teos antaa valaistusta, ja sen välityksellä monet opinalat sekä kulttuurielämämmä eri puolet saavat uutta selvennystä ja turvallista apua. Systematisointi näyttää oikeaan osuneelta. Ryhmittäminen on yleensä hankalaa, mutta Grönroosilla on ollut aikaa tarpeellisen perusteellisuuteen, jota asian tuntijan on vaikea horjuttaa. Lyhyt esipuhe on harkittu, ja muutamat harvinaiset kuvat ovat parhaita mahdollisia.

Puutteita ja virheitä on Grönroosin luettelossa vain ani harvoja. Voin mainita ainoastaan, että A. J. Sjögrenin tuotannosta on viimeisin luettelo muistojulkaisussa »Pamjati M. A. Castréna» (1927, s. 131—141), lakimiesten ryhmästä (s. 119) puuttuu Tapio Tarjanteen nimi. V. J. Kallion salanimiteokseen

olen koonnut joukon lisiä (Virittäjä 1939, s. 424—428), s. 81 on aakkosjärjestys hie-man horjahtanut, s. 106 olisi Inkerinmaata esittelevän kirjallisuuden mainintojen sijalle saattanut panna täydellisemmän (Tietolipas 36, s. 110—118), s. 66 on venäläisen nimen translitteroidussa asussa pari virhettä. Mutta tämän tapaiset pikkumaiset huomautukset kirjottaja voi sivuuttaa olankohautuksella.

Mutta ehkä »vakavampaa» laatua ovat sen sijaan seuraavat reunahuomautukset: mukaan eivät ole päässeet E. J. Ellilän »Suomenkielinen kansanopistokirjallisuus» (1931, 22 s.) ja Toini Melanderin »Finlands vetenskapliga tidskrifter och serier I» (1945, 16 s.). Ja kun Grönroos on ottanut luettelonsa vähäpätöisen Kragin veljesten esittelyn Suomessa, niin olisi ollut aihetta mainita myös kirjallisuudentutkijoille hyödylliset tutkimukset eräistä ulkomaisista kirjailijoista ja heidän tuotannostaan Suomessa, siis Ibsen ja Suomi-tyyppiset. Niitähan on julkaistu lukuisia, mainitsen tässä vain muutamia: Holberg (V. Tarkiainen), Anna Maria Lenngren (sama), Goethe (Kanerva Koskinen), Fröding (Rauni Puranen), Oehlenschläger (Yrjö Penttinen), Strindberg (W. Söderhjelm), Mickiewicz (tämän kirjoittaja), Knut Ham-sun (Lauri Viljanen), Shakespeare (J. Aho), Schiller (R. Koskimies). Kukaties Grönroos on arvellut tämän laatuisten tutkimusten loitontuneen liian kauaksi varsinaisesta bibliografisesta kirjallisuudesta, mutta minusta ne olisivat lisänneet teoksen arvoa.

On turha tähdentää, että Henrik Grönroosin teos kuuluu käyttäjiensä käsissä, sillä se on tervetullut opas tutkimustyötä tekeville ja varsinkin kirjastovirkailijoille. Koulukirjastoihinkin se olisi syytä hankkia. Ututtera tekijä ansaitsee oivallista työstään kiitokset ja onnittelut. Kustantaja saakoon myös kiitoksen siitä, että se on pitänyt työtä vireillä ja ottanut teoksen arvokkaaseen Tietolipas-sarjaansa.